

8.3. Αξιοπρέπεια στην Εργασία - Η Επαναθεμελίωση των Συλλογικών Διαπραγματεύσεων

(Strategic Analysis: Dignity in Work - The Refoundation of Collective Bargaining)

Σελίδα 1: Η Διάγνωση του Προβλήματος και η Προτεινόμενη Λύση

1. Συνοπτική Αξιολόγηση

Η δέσμευση του ΚΟΣΜΟΥ για την ουσιαστική βελτίωση της ποιότητας της εργασίας, με στόχο την αύξηση του μέσου μισθού σε πάνω από €1.400 και την κάλυψη από Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας (ΣΣΕ) πάνω από το 70% των εργαζομένων, αποτελεί μια βαθιά πολιτική και ιδεολογική παρέμβαση. Η στρατηγική είναι ριζοσπαστική, καθώς δεν βασίζεται σε κρατικές παροχές, αλλά στην **επαναφορά της ισχύος των κλαδικών ΣΣΕ**, ένα μέτρο που στοχεύει στην αναδιάταξη της διαπραγματευτικής δύναμης μεταξύ εργασίας και κεφαλαίου. Η περιγραφή της ως πολιτικής "**μηδενικού άμεσου δημοσιονομικού κόστους**" είναι τεχνικά ορθή, αλλά αποκρύπτει το τεράστιο πολιτικό κεφάλαιο που απαιτείται για την υλοποίησή της απέναντι σε αναμενόμενες, σφοδρές αντιδράσεις.

2. Η Στρατηγική Σημασία της Ποιότητας της Εργασίας

Η κατάρρευση των συλλογικών διαπραγματεύσεων και η συμπίεση των μισθών κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης δεν ήταν απλώς μια συνέπεια, αλλά μια συνειδητή πολιτική επιλογή που εγκλώβισε την Ελλάδα σε ένα προβληματικό οικονομικό μοντέλο.

- **Η Παγίδα της Χαμηλής Αμοιβής και Χαμηλής Παραγωγικότητας:** Μια οικονομία που ανταγωνίζεται με βάση τους χαμηλούς μισθούς, αποθαρρύνει τις επιχειρήσεις από το να επενδύσουν στην καινοτομία, την τεχνολογία και την κατάρτιση του προσωπικού τους. Η επαναφορά ισχυρών συλλογικών συμβάσεων αναγκάζει τις επιχειρήσεις να αναζητήσουν την ανταγωνιστικότητα όχι στη συμπίεση του κόστους εργασίας, αλλά στην αύξηση της παραγωγικότητας και της ποιότητας, ωθώντας ολόκληρη την οικονομία σε ένα ανώτερο παραγωγικό μοντέλο.
- **Η Καταπολέμηση της Φτώχειας των Εργαζομένων (In-Work Poverty):** Η ύπαρξη εργαζομένων που, παρότι εργάζονται με πλήρες ωράριο, παραμένουν κάτω από το όριο της φτώχειας είναι μια σύγχρονη μάστιγα. Η ενίσχυση του κατώτατου μισθού και, κυρίως, η θέσπιση υψηλότερων κλαδικών μισθών μέσω των ΣΣΕ είναι το πιο άμεσο και αποτελεσματικό εργαλείο για την αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου, συμβάλλοντας καθοριστικά στον Στόχο 1.
- **Η Αξία του Κοινωνικού Διαλόγου:** Οι συλλογικές διαπραγματεύσεις αποτελούν τον πυλώνα του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου. Προωθούν τον δομημένο διάλογο μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων, οδηγώντας σε μεγαλύτερη εργασιακή ειρήνη, σταθερότητα και προβλεψιμότητα. Το γεγονός ότι η κάλυψη από ΣΣΕ στην Ελλάδα έχει πέσει στο 24% είναι ένδειξη ενός αποτυχημένου κοινωνικού διαλόγου.

3. Αποδομώντας την Προτεινόμενη Λύση του ΚΟΣΜΟΥ

Η στρατηγική του ΚΟΣΜΟΥ είναι σαφής και στοχεύει στην επαναθεμελίωση των κανόνων της αγοράς εργασίας:

- **Ο Πυρήνας της Παρέμβασης ("Επιναφορά της ισχύος των κλαδικών ΣΣΕ"):** Αυτή είναι η πιο σημαντική και πολιτικά φορτισμένη πρόταση. Σημαίνει την επιναφορά της αρχής της επεκτασιμότητας: όταν μια συλλογική σύμβαση υπογράφεται από τους εκπροσώπους ενός κλάδου (π.χ. τουρισμός, κατασκευές), οι όροι της (μισθοί, ωράρια, άδειες) καθίστανται αυτόματα υποχρεωτικοί για **όλες** τις επιχειρήσεις του κλάδου, ανεξάρτητα από το αν ήταν μέλη των εργοδοτικών οργανώσεων που την υπέγραψαν. Αυτό εξαλείφει τον αθέμιτο ανταγωνισμό από επιχειρήσεις που βασίζουν το κέρδος τους στην καταστράτηγηση των εργασιακών δικαιωμάτων.
- **Το Δίκτυ Ασφαλείας ("Κατώτατος μισθός διαβίωσης"):** Παράλληλα με τις κλαδικές συμβάσεις, η πολιτική διατηρεί και ενισχύει τον κατώτατο μισθό. Η προσθήκη του όρου **"διαβίωσης"** υποδηλώνει ότι ο καθορισμός του δεν θα είναι μια αυθαίρετη πολιτική απόφαση, αλλά θα βασίζεται σε αντικειμενικούς δείκτες που αντικατοπτρίζουν το πραγματικό κόστος μιας αξιοπρεπούς ζωής.
- **Η Προσαρμογή στο Σήμερα ("Νομοθέτηση για προστασία gig workers"):** Αυτή η συνιστώσα δείχνει ότι το πρόγραμμα δεν είναι μια απλή νοσταλγική επιστροφή στο παρελθόν. Αναγνωρίζει τις νέες, επισφαλείς μορφές εργασίας στην οικονομία των πλατφορμών (platform economy) και δεσμεύεται για τη δημιουργία ενός σύγχρονου νομικού πλαισίου που θα παρέχει βασικά δικαιώματα (ελάχιστη αμοιβή, κοινωνική ασφάλιση, συνδικαλιστική ελευθερία) σε αυτούς τους νέους τύπους εργαζομένων.

Σελίδα 2: Υλοποίηση, Ρίσκα και Πολιτική Επικοινωνία

4. Ανάλυση Στρατηγικής Υλοποίησης και Χρηματοδότησης

- **Φορείς Υλοποίησης:** Η ευθύνη ανήκει εξ ολοκλήρου στο **Υπουργείο Εργασίας**, το οποίο θα αναλάβει την νομοθετική πρωτοβουλία. Ο ρόλος του **Οργανισμού Μεσολάβησης και Διαιτησίας (ΟΜΕΔ)** αναβαθμίζεται σημαντικά, καθώς θα κληθεί να διαχειριστεί τις διαπραγματεύσεις και τις πιθανές διαφωνίες στο πλαίσιο των νέων συλλογικών συμβάσεων.
- **Χρηματοδοτικό Μοντέλο:** Η πολιτική ορθά χαρακτηρίζεται ως "μηδενικού άμεσου δημοσιονομικού κόστους", καθώς δεν απαιτεί κρατικές δαπάνες. Ωστόσο, είναι κρίσιμο να αναγνωριστεί ότι υπάρχει ένα **έμμεσο οικονομικό κόστος**, το οποίο θα μεταφερθεί σε ορισμένες επιχειρήσεις που θα κληθούν να αυξήσουν τους μισθούς για να συμμορφωθούν με τις νέες συμβάσεις. Αυτό ακριβώς είναι το σημείο της πολιτικής αντιπαράθεσης.

5. Πιθανά Ρίσκα και Στρατηγικές Αντιμετώπισης

1. **Ρίσκο Σφοδρής Αντίδρασης από τους Εργοδότες:** Αυτό είναι το μεγαλύτερο και πιο βέβαιο ρίσκο. Οι εργοδοτικές ομοσπονδίες, ιδίως αυτές που εκπροσωπούν μικρομεσαίες επιχειρήσεις, θα ασκήσουν έντονη πίεση, υποστηρίζοντας ότι η πολιτική θα αυξήσει

δραματικά το κόστος εργασίας, θα μειώσει την ανταγωνιστικότητα και θα οδηγήσει σε απολύσεις και αύξηση της ανεργίας.

- ο **Αντιμετώπιση:** Η κυβέρνηση πρέπει να συνδυάσει αυτή την πολιτική με τις πολιτικές ενίσχυσης της παραγωγικότητας και της καινοτομίας (Στόχος 8.2). Το μήνυμα πρέπει να είναι: "Σας ζητάμε να πληρώνετε καλύτερα, αλλά ταυτόχρονα σας δίνουμε τα εργαλεία (επενδυτικά κίνητρα, ταμείο εγγυήσεων) για να γίνετε πιο παραγωγικοί και να μπορείτε να αντέξετε αυτό το κόστος."
- 2. **Ρίσκο Μείωσης της Ευελιξίας:** Οι αντίπαλοι θα υποστηρίξουν ότι οι οριζόντιες κλαδικές συμβάσεις δεν λαμβάνουν υπόψη τις διαφορετικές συνθήκες μεταξύ μιας μεγάλης και μιας μικρής επιχείρησης στον ίδιο κλάδο.
 - ο **Αντιμετώπιση:** Η επαναφορά της ισχύος των ΣΣΕ μπορεί να γίνει σταδιακά και να περιλαμβάνει ρήτρες που επιτρέπουν κάποια ευελιξία για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις, πάντα μέσα από τριμερή διάλογο (κυβέρνηση, εργοδότες, εργαζόμενοι).
- 3. **Ρίσκο Αύξησης της Αδήλωτης Εργασίας:** Ορισμένες επιχειρήσεις, προκειμένου να αποφύγουν το αυξημένο κόστος, μπορεί να στραφούν στην αδήλωτη εργασία.
 - ο **Αντιμετώπιση:** Η πολιτική αυτή πρέπει να εφαρμοστεί παράλληλα με την ενίσχυση του ΣΕΠΕ και την καθολική εφαρμογή της ψηφιακής κάρτας εργασίας, όπως προβλέπεται στην πολιτική 8.4.

6. Πολιτική Επικοινωνία & Αφήγημα

- **"Αξιοπρέπεια στην Εργασία":** Το κεντρικό αφήγημα πρέπει να βασίζεται στην αξία της δικαιοσύνης και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. "Πιστεύουμε ότι όποιος εργάζεται με πλήρες ωράριο, πρέπει να μπορεί να ζει με αξιοπρέπεια από τον μισθό του. Επαναφέρουμε τους κανόνες του δίκαιου παιχνιδιού στην αγορά εργασίας."
- **"Οικονομία Υψηλών Μισθών, Όχι Φθηνής Εργασίας":** Πρέπει να πλαισιωθεί ως μέρος της στρατηγικής για την αλλαγή του οικονομικού μοντέλου της χώρας. "Δεν θα χτίσουμε το μέλλον της Ελλάδας πάνω στους χαμηλούς μισθούς. Θα το χτίσουμε πάνω στις υψηλές δεξιότητες, την υψηλή παραγωγικότητα και την ποιότητα. Οι δίκαιοι μισθοί είναι μέρος αυτού του σύγχρονου οικονομικού μοντέλου."
- **"Προστατεύουμε τους Εργαζόμενους, Θωρακίζουμε τις Υγιείς Επιχειρήσεις":** Το αφήγημα πρέπει να απευθύνεται και στους "καλούς" εργοδότες. "Διασφαλίζοντας ότι οι κλαδικές συμβάσεις ισχύουν για όλους, προστατεύουμε τις υπεύθυνες επιχειρήσεις που επενδύουν στο προσωπικό τους από τον αθέμιτο ανταγωνισμό εκείνων που κερδοσκοπούν συμπιέζοντας τους μισθούς."

7. Συμπέρασμα

Αυτή η πολιτική αντιπροσωπεύει μια θεμελιώδη ιδεολογική και πολιτική επιλογή για την επαναρρύθμιση της αγοράς εργασίας και την αναδιανομή της ισχύος εντός αυτής. Είναι μια τολμηρή προσπάθεια ανατροπής μιας από τις κεντρικές "μεταρρυθμίσεις" της εποχής των μνημονίων και ευθυγράμμισης της Ελλάδας με τα ισχυρότερα κοινωνικά μοντέλα της Ευρώπης. Ενώ έχει μηδενικό άμεσο δημοσιονομικό κόστος, το πολιτικό της κόστος θα είναι τεράστιο,

καθώς θα προκαλέσει μια μετωπική σύγκρουση με τις εργοδοτικές οργανώσεις. Η επιτυχία της θα εξαρτηθεί από την πολιτική αποφασιστικότητα της κυβέρνησης και την ικανότητά της να συνδυάσει αυτή την πολιτική με τα μέτρα ενίσχυσης της παραγωγικότητας που θα επιτρέψουν στην οικονομία να αντέξει τους υψηλότερους μισθούς.